

تجارت خرمای ایران به روایت آمار

< انجمن خرمای استان کرمان

نمونه‌های خرمای ایرانی سهم ۳۶/۳ درصدی از کل ارزش صادرات را در اختیار دارد.

پیام ارزشمندترین خرمای ایران

در میان شش نوع خرمای تجاری که بیشترین سهم را در سبد صادراتی دارند، خرمای پیارم به‌رغم قرار گرفتن در رتبه ششم اما بالاترین ارزش را داشته و هر تن از این خرما ارزشی معادل ۲ هزار ۲۹۵ دلار دارد. پس از پیارم خرمای مضافتی و استعمران به ترتیب با یک هزار و ۳۴۶ و یک هزار و ۶۲ دلار در هر تن نسبت به دیگر انواع خرماهای صادراتی ارزش بالاتری دارد.

سه نوع خرمای کبکاب، شاهانی و زاهدی به ترتیب با ۸۰۱، ۷۴۳ و ۶۸۶ دلار در هر تن در رتبه‌های بعدی از نظر ارزشی قرار می‌گیرند. این در حالی است که میانگین قیمت هر تن از انواع دیگر خرماهایی که از کشور صادر می‌شود، رقمی معادل ۸۶۶ دلار است.

صادرات بیش از نیمی از خرمای ایران به ۵ کشور

بررسی کشورهای هدف صادرات خرمای ایران نیز جای تأمل دارد، چنانکه در سال ۱۳۹۵ خرمای ایران به بازار قریب به ۸۰ کشور جهان وارد شده‌است. در این میان، سهم ۱۲ کشور بیش از ۸۱ درصد از کل ارزش صادرات خرمای ایران بوده‌است.

در مقایسه میزان ارزش واردات خرما از ایران میان کشورهای هدف صادرات در سال ۱۳۹۵، کشور هندوستان با واردات ۳۲/۲ میلیون دلار و سهم ۱۵/۴۵ درصدی در رتبه نخست قرار دارد و پس از آن کشورهای قزاقستان، پاکستان، امارات و ترکیه به ترتیب با سهم حدود ۱۱، ۱۰، ۹ و ۷ درصدی به ترتیب رتبه‌های دوم تا پنجم را در میان کشورهای هدف صادرات خرمای ایران به خود اختصاص داده‌اند، که در میان

آمار منتشر شده از وضعیت صادرات خرمای ایران بیانگر این واقعیت است که در سال ۱۳۹۵ صادرات به‌رغم افزایش وزنی، از نظر ارزشی با روند نزولی روبرو بوده است.

در سال ۱۳۵۹، مجموع خرمای صادرشده از ایران رقمی معادل ۲۰۹/۳ هزار تن به ارزش ۲۰۸/۴ میلیون دلار بوده‌است که در مقایسه با سال ۱۳۹۴ که وزن صادرات خرمای کشور ۱۷۱ هزار تن و ارزش آن ۲۳۳ میلیون دلار بوده‌است، از نظر وزنی با افزایش ۲۲/۴ درصدی و از نظر ارزشی با کاهش ۱۰/۶ درصدی مواجه شده‌است. براساس این آمار متوسط قیمت صادراتی انواع خرما در سال ۱۳۹۴ حدود ۱۳۶۳ دلار به ازای هر تن بوده است، در حالی که این قیمت در سال ۱۳۹۵ به حدود ۹۹۶ دلار به ازای هر تن کاهش یافته‌است.

مضافتی رتبه اول صادرات

در بررسی وضعیت تنوع تولید مشخص می‌شود که بیش از ۳۰ نوع خرما در ایران تولید می‌شود، اما به‌رغم تنوع بالا، تنها ۶ نوع از خرمای ایرانی ارزش تجاری داشته و بیشترین سهم را در صادرات دارد، شامل انواع خرما با نام استعمران، کبکاب، پیاروم، مضافتی، شاهانی و زاهدی که به صورت تازه یا خشک کرده صادر می‌شود.

در میان انواع خرمای صادراتی خرمای مضافتی با سهم ۴۰/۴ درصدی بیشترین سهم را در سبد صادرات خرمای ایران به خود اختصاص داده‌است، پس از آن دو نوع خرمای زاهدی و شاهانی با ۷/۳ و ۵/۷ درصد به ترتیب در رتبه‌های دوم و سوم بیشترین سهم ارزشی صادرات قرار دارند. همچنین سه نوع خرمای کبکاب با ۴/۸ درصد، استعمران با ۳/۵ درصد و در نهایت پیاروم با ۲/۱ درصد از کل ارزش صادرات در رتبه‌های چهارم تا ششم قرار می‌گیرند که در مجموع این ۶ نوع خرما ۶۳/۷ درصد صادرات را به خود اختصاص داده است و مابقی

درصدی از ۱/۹ هزار تن صادرات این نوع خرما داشته و پس از آن کشورهای امارات متحده عربی، هند و آذربایجان به ترتیب با ۱۲، ۲۵ و ۱۱ درصد قرار دارند و سهم دیگر کشورها از صادرات این محصول در مجموع ۱۱ درصد است.

در میان واردکنندگان خرمای مضافتی ایران هندوستان با ۲۱ درصد و امارات متحده عربی با ۱۳ درصد در رتبه‌های اول و دوم قرار دارند و رتبه‌های سوم و چهارم به قزاقستان و عراق اختصاص دارد که سهم آنها ۹ و ۷ درصد است و ۵۰ درصد از صادرات ۶۲/۵ هزار تنی این نوع خرما به مقصد دیگر کشورها بازمی‌گردد.

در میان انواع خرمای صادراتی ایران، ترکیب واردکنندگان خرمای شاهی بیش از انواع دیگر جلب توجه می‌کند، چراکه از مجموع ۱۵/۹ هزار تن صادرات این نوع خرما ۵۱ درصد سهم امارات متحده عربی و ۴۹ درصد دیگر سهم کشور هندوستان است.

همچنین رتبه بندی واردکنندگان خرمای زاهدی نیز قابل توجه است، چراکه ۷۵ درصد از صادرات ۲۲/۳ هزار تنی این خرما به پاکستان صادر می‌شود و افغانستان، قرقیزستان و قزاقستان با فاصله زیاد و به ترتیب با ۹، ۶ و ۲ درصد در مراتب بعدی قرار دارند و ۸ درصد باقی صادرات این محصول به کشورهای دیگر صادر می‌شود.

گذشته از ۶ نوع خرمایی که بیشترین سهم را در صادرات دارند، انواع دیگری از خرمای ایرانی صادر می‌شود که در سال ۱۳۹۵ مجموعاً وزنی معادل ۸۷/۵ هزار تن داشته است.

در تقسیم بندی بازارهای صادراتی خرمای کشور، قزاقستان با سهمی معادل ۱۵ درصد در رتبه نخست قرار دارد و بعد از آن کشورهای افغانستان، ترکیه و هند به ترتیب با ۱۴، ۱۳ و ۱۰ درصد قرار دارند که مجموعاً ۵۲ درصد صادرات این محصول را تشکیل می‌دهد و ۴۸ درصد دیگر راهی دیگر کشورهای خریدار خرمای ایران می‌شود. ●

آنها پاکستان و ترکیه در تجارت خرما با ایران تعرفه ترجیحی دارند. کشورهای افغانستان و عراق به ترتیب با سهم ۶/۷۹ و ۵/۴۹ درصدی از کل صادرات با فاصله کمی در رتبه‌های ششم و هفتم قرار دارند و در رتبه‌های هشتم تا دوازدهم کشورهای روسیه با ۳/۹۶ درصد، مالزی با ۳/۶۹، استرالیا با ۲/۷۴، کانادا با ۲/۷۰ و آذربایجان با ۲/۶۹ درصد از کل صادرات ایران قرار دارند. ۶۸ کشور دیگر در مجموع ۱۸/۷ درصد از ارزش صادرات خرمای ایران را به خود اختصاص داده‌اند.

این در حالی است که پنج کشور هندوستان، قزاقستان، پاکستان، امارات و ترکیه در مجموع بیش از نیمی از کل صادرات خرمای ایران یعنی ۵۳/۳ درصد را به خود اختصاص داده‌اند و سهم ۷۵ کشور دیگر در مجموع ۴۶/۷ درصد است.

تقسیم‌بندی مقاصد صادراتی بر اساس ذائقه مصرف‌کنندگان

یکی دیگر از موضوعات و مباحث قابل تأمل خصوصاً برای صادرکنندگان، نوع خرمای صادراتی به کشورهای هدف در سال ۱۳۹۵ است، که گویای سلیقه و ذائقه متفاوت و متنوع مصرف‌کنندگان در بازارهای هدف است. براین اساس کشور استرالیا و کانادا با سهم ۲۸ و ۲۰ درصدی رتبه‌های اول و دوم واردکننده خرمای استعمران بودند و انگلستان و امارات متحده عربی با ۸ و ۷ درصد رتبه‌های بعدی قرار دارند. مابقی کشورهای واردکننده خرمای استعمران در مجموع سهم ۳۷ درصدی از ۶/۸ هزار تن صادرات این نوع خرما داشته‌اند.

بزرگترین خریداران خرمای کبکاب ایران، کشورهای قزاقستان و روسیه با سهم ۳۲ و ۲۴ درصدی هستند و اوکراین و عراق با ۱۶ و ۱۲ درصد رتبه‌های بعدی را دارند. سهم دیگر واردکنندگان خرمای کبکاب از مجموع ۱۲/۴ هزار تن محصول صادر شده ۱۶ درصد بوده است.

مالزی بزرگترین واردکننده خرمای پیارم ایران بوده که سهمی ۴۱